

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet och 34 § förmögenhetsskattelagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet ändras så att pensionsstiftelser och pensionskassor som bedriver verksamhet i enlighet med lagen om pension för arbetstagare får göra avdrag vid beskattningen för en ny reservering som medger att de utan skattepåföljder kan förbättra sin solvens och gardera sig för risker i investeringsverksamhet. Det högsta beloppet av reserveringen skall vara lika stort som beloppet av pensionsstiftelsernas eller pensionskassornas överföringar till tilläggsförsäkringsansvaret i bokslutet. Reserveringen omfattar också överföringar som ett arbetspensionsförsäkringsbolag gör till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret. Denna överföring är avdragsgill enligt tidigare lagstiftning. Den nya reserveringen dras enligt förslaget av från de skattepliktiga tillgångarna vid förmögenhetsbeskattningen. Kreditförlustreserveringen före-

slås bli slopad för pensionsanstalter som omfattas av den nya reserveringen.

Definitionen på anskaffningsutgift för nyttigheter föreslås bli ändrad så att också ränteutgifter som i bokföringen hänförs till anskaffningsutgifterna hänförs till de avdragsgilla anskaffningsutgifterna vid beskattningen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt sedan de har antagits och blivit stadfästa. Andringen av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet skall tillämpas första gången på den beskattning som verkställs för skatteåret 1999. Bestämmelserna om den nya reserveringen skall dock på vissa villkor tillämpas redan på den beskattning som verkställs för skatteåren 1997 och 1998 och definitionen på anskaffningsutgift för nyttighet på den beskattning som verkställs för skatteåret 1998.

MOTIVERING

1. Nuläge

Beskattningen av pensionsstiftelser och pensionskassor

Pensionsstiftelser och pensionskassor beskattas för sitt resultat i enlighet med lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968). Pensionsstiftelsernas understödsavgifter och pensionskassornas försäkringspremier samt stiftelsernas och kassornas räntor, dividender och övriga inkomster är skattepliktiga inkomster av närings-

verksamhet. På motsvarande sätt är utbetalade pensioner och utgifter på grund av verksamheten avdragsgilla vid beskattningen. Vid uträkningen av den beskattningsbara inkomsten får avdrag också göras för pensionsstiftelsernas och pensionskassornas reserver för framtida pensioner. Vid beskattningen av pensionsstiftelser är det pensionsansvar som enligt försäkringstekniska grunder behövs för pensionsförbindelser och vid beskattningen av pensionskassor lagstadgade överföringar till ersättningsansvaret och premieansvaret avdragbara. Nedsättningar av

dessa ansvar är på motsvarande sätt skattepliktig inkomst.

Vid beskattningen av pensionsstiftelser och pensionskassor som bedriver lagstadgad arbetspensionsförsäkring är dessutom vissa andra poster avdragbara. Genom lagen om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (321/1997) lades i april 1997 en bestämmelse till 8 § 1 mom. 10 punkten. Enligt denna bestämmelse får pensionsstiftelserna och pensionskassorna göra avdrag för en post som motsvarar den räntedifferens som uppstod vid differentieringen av beräkningsräntan och fondräntan vid årsskiftet 1996—1997. En andel av avkastningen från placeringsverksamheten som motsvarar räntedifferensen skall med stöd av ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (1293/1996) användas till att stärka pensionsstiftelsernas och pensionskassornas verksamhetskapital under åren 1997—1999. Enligt samma bestämmelse är de överföringar avdragbara som ett försäkringsbolag som bedriver lagstadgad pensionsförsäkringsrörelse gör till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret enligt 10 kap. 2 § 2 mom. lagen om försäkringsbolag (1062/1979). Regleringen ingick som ett led i översynen av solvensreglerna för arbetspensionsanstalternas och arbetspensionsanstalternas placeringsverksamhet. Lagstiftningen trädde huvudsakligen i kraft vid årsskiftet 1996/1997. Avdragsrätten motiverades med behovet att stödja arbetspensionsanstalternas solvens. Den lagstaddade arbetspensionsförsäkringen har ansetts ingå i den så kallade indirekta offentliga förvaltningen. I motsats till internationell praxis är det inte den offentliga sektorn som bedriver denna rörelse i Finland utan privata försäkringsbolag, pensionsstiftelser och pensionskassor.

Enligt 48 § lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet skall avdrag göras för överföringar till ersättningsansvaret och premieansvaret samt för belopp som används för att täcka pensionsansvaret under det år som överföringen har ägt rum eller pensionsansvaret täckts. Samma princip tillämpas också på de ovannämnda överföringarna till arbetspensionsförsäkringsbolagens ofördelade tilläggsförsäkringsansvar samt på pensionsstiftelsernas pensionsansvar och pensionskassornas tilläggsförsäkringsansvar.

Försäkringsanstalter och pensionsstiftelser

som bedriver lagstadgad arbetspensionsförsäkring får utöver vad som sägs ovan också dra av en kreditförlustreservering till ett belopp som vid utgången av skatteåret utgör högst 0,6 procent av summan av andra fordringar än försäkringspremiefordringar. Det sammanlagda beloppet av avdragen för kreditförlustreserveringar under skatteåret eller tidigare får dock inte överstiga fem procent av summan av de avsedda fordringarna. Därtill får de dra av en kreditförlustreservering till ett belopp som får utgöra högst två procent av summan av försäkringspremiefordringarna. En kreditförlustreservering som dras av på grundval av försäkringspremiefordringar får vara större än två procent om den skattskyldige kan visa att fordringarna är förknippade med en större risk.

Vid uträkning av den beskattningsbara förmögenheten skall enligt 34 § 1 mom. 1 punkten förmögenhetsskattelagen (1537/1992) en försäkringsanstalts ersättningsansvar och premieansvar samt det pensionsansvar för en pensionsstiftelse och annan pensionsanstalt som baserar sig på pensionsförpliktelser och har räknats ut enligt försäkringstekniska grunder dras av från tillgångarna. Lagrummet kompletterades 1997 genom en lag (322/1997) med en bestämmelse om att ansvaret också får dras av till den del det består av överföringar till arbetspensionsförsäkringsbolagens ofördelade tilläggsförsäkringsansvar eller överföringar till pensionskassornas tilläggsförsäkringsansvar eller pensionsstiftelsernas pensionsansvar som motsvarar räntedifferensen.

Begreppet anskaffningsutgift

Enligt 14 § 1 mom. lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (1539/1992) betraktas summan av de rörliga utgifterna för anskaffning och framställning av nyttigheter som anskaffningsutgift för omsättnings-, investerings- och anläggningstillgångar. Om den skattskyldige enligt bokföringslagen också har räknat in fasta utgifter för anskaffning och framställning i anskaffningsutgiften, räknas också denna del in i anskaffningsutgiften. Ränta får dras av som utgift för det skatteår under vilket den har betalats. Räntor under byggnadstiden för finansiering av nya kraftverk, gruvor och andra industrianläggningar får dock dras av med årliga avskrivningar på högst 10 procent, om den skattskyldige yrkar på det.

2. Bedömning av nuläget och föreslagna ändringar

De nya solvensreglerna för pensionsstiftelser och pensionskassor

Lagen om pensionsstiftelser (1774/1995) har ändrats genom en lag från december 1997 (1323/1997). Då kompletterades lagen bland annat med en bestämmelse om verksamhetskapitalet inom pensionsstiftelser som bedriver verksamhet i enlighet med lagen om pension för arbetstagare. Reglerna stämmer i stort sätt överens med de tidigare införda solvensreglerna för försäkringsbolag som bedriver lagstadgad arbetspensionsförsäkring och den anknytande övervakningsmekanismen. Bestämmelserna om pensionsstiftelsernas verksamhetskapital och solvensgränser trädde i kraft den 1 januari 1998. Bestämmelsen om att en del av räkenskapsperiodens resultat frivilligt kan överföras till tilläggsförsäkringsansvaret trädde dock i kraft redan den 31 december 1997.

Solvensen bestäms genom separat redovisning utanför bokföringen. Avsikten med solvensreglerna är att pensionsanstalterna skall kunna eftersträva högre avkastning genom att placera en del av sina tillgångar i aktier och andra riskutsatta objekt. Detta antas på långsikt bidra till att minska behovet att betala understöds- och försäkringspremier till pensionsanstalterna. De placeringsinstrument som är förknippade med högre förväntningar på avkastningen är dock utsatta för större fluktuationer när det gäller värdet och avkastningen. Detta ställer betydligt större krav på pensionsanstalternas solvens än tidigare för att de skall klara av de förväntade fluktuationerna i värdet på och avkastningen av de aktier, fastigheter och masskuldebrev som utgör täckning för pensionsansvaret.

För bestämning av solvensen räknas pensionsstiftelsens verksamhetskapital och solvensgräns ut. Med verksamhetskapital avses det belopp för vilket pensionsstiftelsens tillgångar för verksamheten enligt lagen om pension för arbetstagare och andra därmed jämförliga förbindelser och säkerheter överstiger skulder och andra därmed jämförliga förbindelser som uppkommer i denna verksamhet. Vid bedömningen av om en pensionsstiftelse är solvent eller inte jämförs verksamhetskapitalet med solvensgränsen. Solvensgränsen baserar sig på riskteoretiska

kalkyler och läggs fast på en nivå som innebär att pensionsstiftelsen med stor sannolikhet klarar av placeringsförluster från ett år. Om verksamhetskapitalet är lägre än det dubbla beloppet av solvensgränsen måste pensionsstiftelsen öka sitt verksamhetskapital med överskottet från placeringsverksamheten eller med understödsavgifter. Om verksamhetskapitalet är större än det dubbla beloppet (nedre gräns för den målsatta zonen) men mindre än det fyrdubbla beloppet av solvensgränsen (övre gräns för den målsatta zonen), får pensionsstiftelsen, om den vill det, överföra överskottet i placeringsverksamheten till tilläggsförsäkringsansvaret. Pensionsstiftelsen är dock inte förpliktad att göra en överföring. Om verksamhetskapitalet överstiger den övre gränsen för den målsatta zonen får ingen överföring till tilläggsförsäkringsansvaret göras. Verksamhetskapitalet får därtill inte överstiga den övre gränsen varaktigt. Hur verksamhetskapitalet och solvensgränsen skall anges samt hur tilläggsförsäkringsansvaret skall uppkomma bestäms närmare genom förordning och i social- och hälsovårdsministeriets föreskrifter.

Tilläggsförsäkringsansvaret uppkommer inte på grundval av pensioner eller andra förmåner till arbetstagare och motsvaras inte heller av något annat åtagande gentemot en tredje part. Tilläggsförsäkringsansvaret är snarare en sorts riskreserv som bildas för att upprätthålla och förbättra solvensen. Med avvikelse från det ordinarie pensionsansvaret kan tilläggsförsäkringsansvaret på vissa villkor användas för att täcka förluster av placeringsverksamhet, sänka understödsavgifterna och täcka förluster som uppkommit till följd av ändrade beräkningskriterier. Vid en granskning av solvensen hänförs tilläggsförsäkringsansvaret till verksamhetskapitalet på samma sätt som pensionsstiftelsens egna tillgångar.

En liknande reglering av verksamhetskapitalet och kontrollmekanismen har också införts för pensionskassor som bedriver verksamhet i enlighet med lagen om pension för arbetstagare. Ändringen ingår i lagen om ändring (1322/1997) av lagen om försäkringskassor (1164/1992). Även denna ändring trädde i kraft den 1 januari 1998, dock så att pensionskassorna har rätt att första gången bilda en ny post för tilläggsförsäkringsansvar redan den 31 december 1997.

Den nya avdragbara reserveringen för arbetspensionsanstalter

Om pensionsstiftelser och pensionskassor förbättrar sin solvens på det sätt som refereras ovan med hjälp av större avkastning än vad som är nödvändigt för att täcka pensionsansvaret eller ansvarsskulden och andra utgifter, drabbas de av skattepåföljder. Behovet att öka solvensen är i sig inget kriterium för att utöka avdragsrätten vid beskattningen. Som det sägs ovan är den lagstadgade pensionsförsäkringsrörelsen dock förknippad med så många särdrag som inte ingår i annan försäkringsrörelse eller pensionsförsäkring att det kan anses motiverat att göra avsteg från de normala skattekriterierna. Därför föreslås i denna proposition ett skattestöd till den lagstadgade arbetspensionsförsäkringen. Stödet innebär att de berörda försäkringsanstalterna under vissa förutsättningar kan bedriva sin verksamhet utan skattepåföljder även om avkastningen ökar. Skatteförmånen gäller bara de pensionsanstalter som bedriver lagstadgad pensionsförsäkringsrörelse och inga andra.

Skattestödet införs genom att lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet kompletteras med en bestämmelse om en ny avdragbar post. I enlighet med systematiken i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet har den avdragbara posten karaktären av reservering, eftersom den inte gäller en utgift som en pensionsstiftelse eller en pensionskassa har för att skaffa sig inkomster eller bibehålla sina inkomster eller för att gardera sig för ansvaret för pensionsförbindelser. Därför är det motiverat att ta in bestämmelsen i form av en ny 48 a § under kap. 4 om avdragbara reserveringar i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet. Den föreslagna reserveringen skall vara lika stor som tilläggsförsäkringsansvaret enligt lagen om pensionsstiftelser och lagen om försäkringskassor. Ett belopp motsvarande överföringarna till tilläggsförsäkringsansvaret skall vara avdragbart utom till den del som pensionsstiftelsen eller pensionskassan är skyldig att göra överföringar också till den del en utökning av tilläggsförsäkringsansvaret sker frivilligt. En minskning av tilläggsförsäkringsansvaret skall på motsvarande sätt betraktas som skattepliktig inkomst.

Reserveringen anses ha gjorts i enlighet med 54 § lagen om beskattning av inkomst

av näringsverksamhet om den har uppgetts som tilläggsförsäkringsansvar i bokslutet. Bestämmelsen om avdragbara understödsavgifter i 8 § 1 mom. 4 punkten lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet skall, i den mån de gäller överföringar till den del av ansvaret som avses i 42 § 2 mom. 3 punkten lagen om pensionsstiftelser, också gälla de poster som kan överföras till det tilläggsförsäkringsansvar som avses här.

Enligt 8 § 1 mom. 10 punkten lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet är överföringar av försäkringsbolag som bedriver lagstadgad arbetspensionsförsäkring till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvar avses i 10 kap. 2 § 2 mom. lagen om försäkringsbolag avdragbara. Motsvarande reglering ingår numera också i 14 § lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997). Eftersom överföring till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret till sin karaktär stämmer överens med den föreslagna nya reserveringen, föreslås denna bestämmelse bli flyttad till paragrafen om reservering. Hänvisningsbestämmelsen harmoniseras samtidigt med den gällande lagstiftningen. Enligt den nämnda bestämmelsen av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet är också de överföringar till försäkringskassors tilläggsförsäkringsansvar och pensionsstiftelsers pensionsansvar som avses i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (1293/1996) avdragbara. Dessa poster ingår i det tilläggsförsäkringsansvar som avses i den nya bestämmelsen. Det behövs därför ingen separat reglering på denna punkt.

Om beloppet av reserveringen är större än det högsta tillåtna beloppet av tilläggsförsäkringsansvaret, betraktas den överskjutande delen som skattepliktig inkomst. Den överskjutande delen räknas dock inte som skattepliktig inkomst genast det skatteår som maximibeloppet överskrids. Enligt bestämmelserna om det högsta beloppet för pensionsstiftelsers, pensionskassors och arbetspensionsförsäkringsbolags verksamhetskapital får beloppet överskridas tillfälligt. Om överskridningen kan anses vara bestående, måste verksamheten ordnas så att verksamhetskapitalet sjunker under den angivna gränsen. I sådana fall får pensionsstiftelserna och pensionskassorna under vissa förutsättningar betala tillbaka ett belopp motsvarande överskridningen till arbetsgivarna. Om överskrid-

ningen i ett arbetspensionsförsäkringsbolag är bestående, kan bolaget föra över medel till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret och använda dem för kundgottgörelser. Enligt förslaget betraktas den del av reserveringen som överskrider det maximala beloppet som skattepliktig inkomst först när beloppet har överskridits två år i rad.

När det gäller återbetalning av pensionsstiftelsers och pensionskassors övertäckning tillämpas lagen om gottgörelse för bolagsskatt (1232/1988). När bestämmelserna om återbäring av bolagsskatt 1996 lades till lagen om gottgörelse för bolagsskatt kunde återbetalningar bara göras från pensionsstiftelser och pensionskassor som gav ut extra förmåner. Lagen om pensionsstiftelser och lagen om försäkringskassor ändrades dock 1997 så att också pensionsstiftelser och pensionskassor som bedriver lagstadgad pensionsförsäkringsrörelse under vissa förutsättningar får betala tillbaka ett belopp som motsvarar överskridningen till arbetsgivare eller delägare. Bestämmelserna i lagen om gottgörelse för bolagsskatt tillämpas också i dessa fall. Den skatt som påförs pensionsstiftelserna eller pensionskassorna gottskrivs då i beskattningen av de arbetsgivare eller delägare som fått återbetalning.

Slopad kreditförlustreservering

Kreditförlustreserveringen har främst varit avsedd att täcka riskerna i samband med fordringar. Det högsta beloppet av kreditförlustreserveringar för pensionsanstalter som bedriver lagstadgad pensionsförsäkringsrörelse är dock som regel högre än förlustrisken vid fordringar. Det höga beloppet för reserveringar har motiverats med behovet att stödja verksamheten vid denna typ av pensionsanstalter och förbättra deras solvens. I det nya systemet beaktas riskerna vid lånefordringar och andra placeringar vid dimensioneringen av den post som överförs till tilläggsförsäkringsansvaret. Risken för kreditförluster i samband med försäkringspremiefordringar föreslås vara avdragbar på samma sätt som värdesänkningen av försäljningsfordringar är avdragbar enligt gällande lag. Den utvidgade avdragsrätten införs genom en hänvisning till 17 § lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.

Det högsta tillåtna belopp som pensionsstiftelser och pensionskassor får föra över till tilläggsförsäkringsansvaret är vanligen

betydligt större än det nuvarande högsta beloppet för kreditförlustreserveringar. Det samma gäller arbetspensionsförsäkringsbolagens redan nu avdragbara överföringar till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret. Det är inte nödvändigt att stödja pensionsystemet med två parallella avdragbara reserveringar med beaktande av att avdragsrätten för risker i anknytning till fordringar föreslås bli utvidgad. Därför föreslås i denna proposition att kreditförlustreserveringen slopas när det gäller arbetspensionsförsäkringsbolag, pensionsstiftelser och pensionskassor som har rätt att göra avdrag för ett belopp motsvarande överföringarna till tilläggsförsäkringsansvaret.

Att kreditförlustreserveringar som dragits av under tidigare år betraktas som skattepliktig inkomst medför inga skattepåföljder i praktiken eftersom motsvarande belopp kan dras av i form av den nya reserveringen. Andringen förväntas inte heller påverka pensionsanstalternas solvens eftersom tilläggsförsäkringsansvaret i likhet med kreditförlustreserveringen ses som en del av verksamhetskapitalet. Kreditförlustreserveringen har dock tillkommit under en lång tid, och i pensionsanstaltens resultatredovisning uppträder den inte på helt samma sätt som pensionsstiftelsernas eller pensionskassornas tilläggsförsäkringsansvar eller försäkringsbolagens ofördelade tilläggsförsäkringsansvar. Det kan således medföra en del problem för vissa pensionsanstalter om kreditförlustreserveringen avskaffas snabbt. Social- och hälsovårdsministeriet har därtill påpekat att man i och med den slopade kreditförlustreserveringen måste överväga att ta hänsyn till ändringen i bestämmelserna om verksamhetskapital. Med hänvisning till orsakerna ovan föreslås i denna proposition att de kreditförlustreserveringar som dragits av under tidigare år stegvis skall räknas som skattepliktig inkomst under en övergångsperiod. Reserveringarna kommer att betraktas som skattepliktig inkomst i lika stora årliga poster vid den beskattning som verkställs för skatteåren 1999—2001. Den skattskyldige kan, om han vill, redovisa reserveringen inom en kortare tidsperiod.

Utöver de pensionskassor som bedriver verksamhet i enlighet med lagen om pension för arbetstagare finns det i Finland några andra lagfästa pensionsanstalter som bedriver lagstadgad pensionsförsäkringsrörelse. Också för dem är nya solvensregler är under

planering. I detta sammanhang kommer det att utredas om skattelagstiftningen i fråga om dessa pensionsanstalter bör ses över. Deras kreditförlustreservering kommer dock enligt planerna än så länge att vara oförändrad.

Bestämmande av anskaffningsutgift

Bokföringslagstiftningen har förnyats genom att en ny bokföringslag trädde i kraft den 31 december 1997 (1336/1997). Begreppet anskaffningsutgift enligt bokföringslagen ändrades i detta sammanhang så att ränteutgifter för ett lån som kan hänföras till tillverkningen av en tillgång som hör till bestående aktiva på de villkor som bestäms i 4 kap. 5 § bokföringslagen får räknas in i anskaffningsutgiften. Till bestående aktiva hör nyttigheter som är avsedda att stadigvarande ge intäkter under flera räkenskapsperioder. Enligt förteckningen över tillgångar i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet avses härvid närmast anläggningstillgångsnyttigheter.

Det är ändamålsenligt att begreppet anskaffningsutgift i skattelagstiftningen överensstämmer med anskaffningsutgift så som den definieras i bokföringen. Av denna orsak föreslås att begreppet anskaffningsutgift i 14 § lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet kompletteras så att i anskaffningsutgiften också ingår ränteutgifter som kan hänföras till tillverkningen av en nyttighet, om den skattskyldige har förfarit på detta sätt i sin bokföring. I paragrafen föreslås dessutom en teknisk justering som beror på att bokföringslagstiftningen har förnyats. En bestämmelse om fasta utgifter som skall hänföras till anskaffningsutgiften ingår också i 4 kap. 5 § i den nya bokföringslagen.

Avdrag av reservering i förmögenhetsbeskattningen

Det föreslås att förmögenhetsskattelagen ändras så att från de skattepliktiga tillgångarna för pensionsstiftelser som idkar verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare och pensionskassor också skall dras av överföringar till tilläggsförsäkringsansvaret, då en ovan föreslagen motsvarande reservering blir avdragbar i beskattningen. Utan någon särskild reglering är en reservering inte avdragbar när den beskattningsbara

förmögenheten beräknas. Till exempel en kreditförlustreservering avdras inte från tillgångarna när den beskattningsbara förmögenheten beräknas.

3. Propositionens verkningar

Soliditetsbestämmelserna för pensionsstiftelser som idkar verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare och pensionskassor trädde i kraft vid årsskiftet 1997/1998. Det finns inte i detta skede exakta uppgifter om markbeloppen för överföringarna till tilläggsförsäkringsansvaret. Följande beräkningar baserar sig på de totalbedömningar av verkningarna av omläggningen som social- och hälsovårdsministeriet har gjort på basis av bokslutsuppgifterna för 1996.

Den på basis av pensionsstiftelsernas genomsnittliga investeringstillgångar beräknade soliditetsgränsen var enligt kalkylerna ungefär 5 procent av pensionsansvaret (18 miljarder mark) dvs. cirka 1 miljard mark. Den nedre gränsen för den målsatta zonen blir således 10 procent av pensionsansvaret, eller 2 miljarder mark, och den övre gränsen för den målsatta zonen 20 procent av pensionsansvaret, eller 4 miljarder mark. Vid utgången av 1996 var pensionsstiftelsernas genomsnittliga soliditet 10,9 procent av pensionsansvaret.

Om man antar att pensionsstiftelserna försöker öka sin soliditet till mitten av den målsatta zonen, innebär det ett driftskapital som utgör ungefär 15 procent av pensionsansvaret. Enligt den gällande lagstiftningen ökas alla arbetspensionsanstalters driftskapital 1997—1999 med ränteskillnaden, så att driftskapitalet växer med 6,5—7 procentenheter. Det genomsnittliga driftskapitalet stiger då till den målsatta nivån, förutsatt att tillgångarnas värde hålls oförändrat. Behovet att öka driftskapitalet med överskottet av investeringsverksamheten och understödsavgifter genom att göra motsvarande överföringar till tilläggsförsäkringsansvaret förefaller således att vara mycket litet. Den nya reserveringens belopp, ökat till maximibeloppet för tilläggsförsäkringsansvaret, kunde som störst vara ungefär en miljard mark. Det kan dock antas att tilläggsförsäkringsansvaret inte ökas i bokslutet, om förändradet skulle medföra skattepåföljder.

Pensionskassornas på basis av 1996 års investeringstillgångar beräknade soliditetsgräns var cirka 7 procent av ansvarsskulden

(6,5 miljarder mark) eller 0,45 miljarder mark. Den nedre gränsen för den målsatta zonen blir således 14 procent av pensionsansvaret eller 0,9 miljarder mark, och den övre gränsen 28 procent eller 1,8 miljarder mark. Pensionskassornas genomsnittliga soliditet var cirka 18,5 procent av ansvarsskulden. Innan de nya kraven på driftskapitalet infördes låg pensionskassorna således i genomsnitt klart ovanom den målsatta zonen nedre gräns.

Det kan antas att pensionskassorna på samma sätt som pensionsstiftelserna också försöker höja sin soliditet till den målsatta zonen, varvid den målsatta nivå måhända ligger vid mitten av den målsatta zonen. På basis av 1996 års bokslutsuppgifter innebär det ett driftskapital som utgör ungefär 21 procent av ansvarsskulden. Då pensionskassornas driftskapital ökas med ränteskillnaderna 1997—1999 så att driftskapitalet ökar med 6,5—7 procentenheter, stiger pensionskassornas genomsnittliga driftskapital redan till cirka 25 procent eller ovanom den målsatta nivån. Behovet att öka driftskapitalet är alltså i genomsnitt nästan obefintligt. Den nya reserveringens maximibelopp kommer beräknat enligt 1996 års uppgifter att vara cirka 0,2 miljarder mark.

Stiftelse- och kassavis kan det givetvis förekomma stora skillnader i fråga om ökningen av driftskapitalet. I 1997 års bokslut fanns det första gången en möjlighet att öka driftskapitalet också genom överskott av investeringsverksamheten och understödsavgifter eller försäkringspremier. Ökning med hjälp av understödsavgifter eller försäkringspremier förutsatte dock tillstånd av social- och hälsovårdsministeriet. Sex pensionsstiftelser ansökte om tillstånd att öka sitt driftskapital med sammanlagt 140 miljoner mark med hjälp av understödsavgifter. Inte en enda pensionskassa ansökte om tillstånd att öka sitt driftskapital med hjälp av försäkringspremier. I detta skede finns det inga uppgifter att tillgå om ökning av driftskapitalet med hjälp av överskott av investeringsverksamheten i 1997 års bokslut.

Kravet på driftskapital växer om en pensionsstiftelse eller pensionskassa inriktar sin investeringsverksamhet på mera riskabla objekt än tidigare, såsom aktier och fastigheter. Det kan antas att de mera riskabla investeringarnas andel i stiftelserna och kas-

sorna kommer att öka. Å andra sidan har vissa anstalter redan nu så stora aktie- och fastighetsinvesteringar att man snarare håller på att reducera dem. Dessutom bör det beaktas att största delen av pensionsstiftelsernas och pensionskassornas på basis av 1996 års bokslutsuppgifter beräknade driftskapital består av värderingsskillnader. En nedgång av börskursernas och fastigheternas värden skulle således omedelbart medföra en minskning av driftskapitalen, som åtminstone delvis måste ersättas med en ökning av tilläggsförsäkringsansvaret.

Kreditförlustreserveringarnas sammanlagda belopp hos arbetspensionsbolagen var vid utgången av 1997 ungefär 1,3 miljarder mark och hos de pensionsstiftelser som idkar verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare 4 miljoner mark och hos pensionskassorna 32,6 miljoner mark. Förslaget om slopande av reserveringen beräknas dock inte ha någon ekonomisk betydelse, eftersom det antas att arbetspensionsanstalterna bygger upp en motsvarande ny reservering när kreditförlustreserveringen försvinner. Inte heller de andra förslagen i propositionen beräknas ha någon nämnvärd ekonomisk betydelse.

4. Beredningen av ärendet

Propositionen har beretts som tjänstearbete i finansministeriet. Utlåtanden har lämnats av social- och hälsovårdsministeriet, Skattestyrelsen, Pensionsstiftelseföreningen r.f, Arbetspensionsanstalternas Förbund r.f. och Försäkringskassornas Förening r.f.

5. Ikraftträdande

Den nya bokföringslagen har trätt i kraft så att den enligt huvudregeln tillämpas redan för den räkenskapsperiod som börjar den 1 januari 1998 eller därefter. Av denna orsak föreslås att bestämmelsen i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet om bestämmande av anskaffningsutgiften för en nytthet skall tillämpas redan vid beskattningen för skatteåret 1998, om den skattskyldige yrkar det.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 24 juni 1968 om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) 48 § 2 mom., sådant det lyder i lag 321/1997,

ändras 8 § 1 mom. 10 punkten, 14 § 1 mom. och 46 § 4 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 8 § 1 mom. 10 punkten i lag 321/1997, 14 § 1 mom. i lag 1539/1887 och 46 § 4 mom. i lag 152/1993, samt

fogas till lagen en ny 48 a §, som följer:

8 §

Ovan i 7 § avsedda avdragbara utgifter äro bland andra:

10) försäkringsbolags, försäkringsföreningars, försäkringskassors och övriga med dem jämförliga försäkringsanstalters lagbestämda överföringar till ersättnings- och försäkringspremieansvaret samt de belopp som enligt försäkringstekniska grunder behövs för täckning av pensionsstiftelsers och andra med dem jämförliga pensionsanstalters pensionsförbindelser och andra sådana förbindelser,

14 §

Som anskaffningsutgift för omsättnings-, investerings- och anläggningstillgångar anses summan av de rörliga utgifterna för anskaffning och framställning av nyttigheten. Till anskaffningsutgiften räknas dessutom de fasta utgifter och ränteutgifter som med stöd av 4 kap. 5 § bokföringslagen (1336/1997) räknas in i anskaffningsutgiften för nyttigheten.

46 §

Med avvikelse från vad som bestäms i 3 mom. får en försäkringsanstalt som bedriver lagbestämd pensionsförsäkring göra en kreditförlustreservering som avses i 1 mom. på basis av andra fordringar än försäkringspremiefordringar. En sådan anstalt får dessutom dra av en kreditförlustreservering som den under skatteåret har gjort på basis av försäkringspremiefordringar, om det sammanlagda beloppet av sådana kreditförlustreserveringar inte överstiger två procent av summan av försäkringspremiefordringarna eller den sannolika större risken för kredit-

förluster som den skattskyldige påvisar. Bestämmelsen i 17 § 2 punkten tillämpas inte på en försäkringsanstalt som bedriver lagbestämd pensionsförsäkring. Det som bestäms ovan i detta moment gäller dock inte en pensionsanstalt som får dra av en reservering som avses i 48 a §. En sådan pensionsanstalt får inte dra av kreditförlustreservering. Bestämmelsen i 17 § 2 punkten tillämpas på dess försäkringspremiefordringar.

48 a §

En försäkringsanstalt som bedriver lagbestämd pensionsförsäkring får dra av en reservering, vars maximibelopp är beloppet av den överföring till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret enligt 14 § lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997).

En pensionsstiftelse som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare (395/1961) får dra av en reservering, vars maximibelopp är beloppet av överföringen till tilläggsförsäkringsansvaret enligt 43 § 2 mom. 3 punkten (1323/1997) lagen om pensionsstiftelser (1774/1995).

En pensionskassa som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare får dra av en reservering, vars maximibelopp är beloppet av överföringen till tilläggsförsäkringsansvaret enligt 79 § 2 mom. (1322/1997) lagen om försäkringskassor (1164/1992).

Om den med stöd av 1—3 mom. avdragna reserveringens belopp överstiger det i bestämmelsen avsedda tilläggsförsäkringsansvarets belopp under två på varandra följande skatteår, räknas den överskjutande delen som beskattningsbar inkomst för det sistnämnda skatteåret.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för skatteåret 1999.

Lagens 48 a § tillämpas dock på yrkande av den skattskyldige redan vid beskattningarna för skatteåren 1997 och 1998, dock så att den skattskyldige för skatteåret 1998 får dra av den i 48 a § avsedda reserveringen endast om kreditförlustreservering inte dras

av under samma skatteår.

Kreditförlustreserveringar som före 1999 dragits av vid beskattningen av en pensionsanstalt som avses i 48 a § räknas i lika stora årliga poster som skattepliktig inkomst under skatteåren 1999—2001.

Lagens 14 § 1 mom. tillämpas på yrkande av den skattskyldige redan vid beskattningen för skatteåret 1998.

2.

Lag**om ändring av 34 § förmögenhetsskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 34 § förmögenhetsskattelagen av den 30 december 1992 (1537/1992), sådan den lyder i lag 322/1997, som följer:

34 §

Skulder

Från de skattepliktiga tillgångarna avdras den skattskyldiges skulder, vilka är bland annat

1) en försäkringsanstalts ersättningsansvar och premieansvar samt det pensionsansvar för en pensionsstiftelse och annan pensionsanstalt som baserar sig på pensionsförpliktelser och har uträknats enligt försäkrings-tekniska grunder,

2) en reservering som ett försäkringsbolag som avses i 48 a § (/) lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) och som bedriver lagbestämd pensionsförsäkring samt en pensionsstiftelse som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare (395/1961) och en pensionskassa har gjort i syfte att förbättra sin soliditet,

3) en förpliktelse, på grund av vilken den skattskyldige utan vederlag eller mot ett i ett

för allt betalt vederlag till någon annan skall utge en prestation som kan uppskattas i pengar eller låta någon annan i visst avseende utnyttja den skattskyldiges fasta egendom, om den rättighet som motsvarar förpliktelsen är skattepliktig eller en rätt till pension eller sytning.

Som skuld anses inte ett företags eget kapital, fonder, andra reserveringar än sådana som avses i 1 mom. eller anslutningsavgifter som den skattskyldige har förbundit sig att återbära till betalaren när denna avstår från sin anslutningsförmån eller som kan överföras på tredje man.

Skulder som hänför sig till depositioner enligt 10 § 16 punkten eller masskuldebrevslån enligt lagen om källskatt på ränteinkomster få inte dras av.

Om värdering av skulder bestäms i 13 §.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lagen tillämpas första gången vid förmögenhetsbeskattningen för 1997.

Helsingfors den 15 maj 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister *Jouko Skinnari*

1.

Lag

om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
 upphävs i lagen den 24 juni 1968 om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) 48 § 2 mom., sådant det lyder i lag 321/1997,
 ändras 8 § 1 mom. 10 punkten, 14 § 1 mom. och 46 § 4 mom.,
 dessa lagrum sådana de lyder, 8 § 1 mom. 10 punkten i lag 321/1997, 14 § 1 mom. i lag 1539/1887 och 46 § 4 mom. i lag 152/1993, samt
 fogas till lagen en ny 48 a §, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Ovan i 7 § avsedda avdragbara utgifter äro
 bland andra:

10) försäkringsbolags, försäkringsföreningars, föreningskassors och övriga med dem jämförliga försäkringsanstalters lagstadgade överföringar till ersättningsansvaret och premieansvaret samt belopp som enligt försäkringstekniska grunder behövs för täckning av pensionsstiftelsers och andra med dem jämförliga pensionsanstalters pensionsförbindelser och andra sådana förbindelser; *avdragbara är också sådana överföringar som de försäkringsbolag som bedriver lagstadgad pensionsförsäkringsrörelse gör till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvar som avses i 10 kap. 2 § 2 mom. lagen om försäkringsbolag (1062/1979) samt de överföringar till försäkringskassors tilläggsförsäkringsansvar och pensionsstiftelsers pensionsansvar som avses i 4 mom. i ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (1293/1996),*

10) försäkringsbolags, försäkringsföreningars, försäkringskassors och övriga med dem jämförliga försäkringsanstalters lagbestämda överföringar till ersättnings- och försäkringspremieansvaret samt de belopp som enligt försäkringstekniska grunder behövs för täckning av pensionsstiftelsers och andra med dem jämförliga pensionsanstalters pensionsförbindelser och andra sådana förbindelser,

14 §

Som anskaffningsutgift för omsättnings-, investerings- och anläggningstillgångar anses summan av de rörliga utgifterna för anskaffning och framställning av nyttigheten. Om den skattskyldige enligt 13 § 2 mom. bokföringslagen och så har inräknat fasta utgifter i anskaffningsutgiften, inräknas i anskaffningsutgiften utöver de rörliga utgifterna den del av de fasta utgifterna som avses i nämnda stadgande.

14 §

Som anskaffningsutgift för omsättnings-, investerings- och anläggningstillgångar anses summan av de rörliga utgifterna för anskaffning och framställning av nyttigheten. *Till anskaffningsutgiften räknas dessutom de fasta utgifter och ränteutgifter som med stöd av 4 kap. 5 § bokföringslagen (1336/1997) räknats in i anskaffningsutgiften för nyttigheten.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

46 §

Med avvikelse från vad som stadgas i 3 mom. får en kreditförlustreservering som avses i 1 mom. göras på basis av andra fordringar än försäkringspremiefordringar för en försäkringsanstalt som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring. En här avsedd försäkringsanstalt får dessutom dra av en kreditförlustreservering som den under skatteåret gjort på basis av försäkringspremiefordringar, om det sammanlagda beloppet av sådana kreditförlustreserveringar inte överstiger 2 procent av summan av försäkringspremiefordringarna eller den sannolika större risk för kreditförluster som den skattskyldige visar föreligga. Stadgandet i 17 § 2 punkten tillämpas inte på försäkringar för en försäkringsanstalt som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring.

Med avvikelse från vad som bestäms i 3 mom. får en försäkringsanstalt som bedriver lagbestämd pensionsförsäkring göra en kreditförlustreservering som avses i 1 mom. på basis av andra fordringar än försäkringspremiefordringar. En sådan anstalt får dessutom dra av en kreditförlustreservering som den under skatteåret har gjort på basis av försäkringspremiefordringar, om det sammanlagda beloppet av sådana kreditförlustreserveringar inte överstiger två procent av summan av försäkringspremiefordringarna eller den sannolika större risken för kreditförluster som den skattskyldige påvisar. Bestämmelsen i 17 § 2 punkten tillämpas inte på en försäkringsanstalt som bedriver lagbestämd pensionsförsäkring. *Det som bestäms ovan i detta moment gäller dock inte en pensionsanstalt som får dra av en reservering som avses i 48 a §. En sådan pensionsanstalt får inte dra av kreditförlustreservering. Bestämmelsen i 17 § 2 punkten tillämpas på dess försäkringspremiefordringar.*

48 §

Vad som stadgas i 1 mom. tillämpas också på de överföringar som de försäkringsbolag som bedriver lagstadgad pensionsförsäkringsrörelse gör till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvar som avses i 10 kap. 2 § 2 mom. lagen om försäkringsbolag samt på de överföringar till försäkringskassors tilläggsförsäkringsansvar och pensionsstiftelsers pensionsansvar som avses i 4 mom. i ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstigare (1293/1996).

2 mom. upphävs)

48 a §

En försäkringsanstalt som bedriver lagbestämd pensionsförsäkring får dra av en reservering, vars maximibelopp är beloppet av den överföring till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret enligt 14 § lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997).

En pensionsstiftelse som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstigare (395/1961) får dra av en reservering,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

vars maximibelopp är beloppet av överföringen till tilläggsförsäkringsansvaret enligt 43 § 2 mom. 3 punkten (1323/1997) lagen om pensionsstiftelser (1774/1995).

En pensionskassa som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare får dra av en reservering, vars maximibelopp är beloppet av överföringen till tilläggsförsäkringsansvaret enligt 79 § 2 mom. (1322/1997) lagen om försäkringskassor (1164/1992).

Om den med stöd av 1—3 mom. avdragna reserveringens belopp överstiger det i bestämmelsen avsedda tilläggsförsäkringsansvarets belopp under två på varandra följande skatteår, räknas den överskjutande delen som beskattningsbar inkomst för det sistnämnda skatteåret.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för skatteåret 1999.

Lagens 48 a § tillämpas dock på yrkande av den skattskyldige redan vid beskattningarna för skatteåren 1997 och 1998, dock så att den skattskyldige för skatteåret 1998 får dra av den i 48 a § avsedda reserveringen endast om kreditförlustreservering inte dras av under samma skatteår.

Kreditförlustreserveringar som före 1999 dragits av vid beskattningen av en pensionsanstalt som avses i 48 a § räknas i lika stora årliga poster som skattepliktig inkomst under skatteåren 1999—2001.

Lagens 14 § 1 mom. tillämpas på yrkande av den skattskyldige redan vid beskattningen för skatteåret 1998.

2.

Lag

om ändring av 34 § förmögenhetsskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 34 § förmögenhetsskattelagen av den 30 december 1992 (1537/1992), sådan den
lyder i lag 322/1997, som följer:

Gällande lydelse

34 §

Skulder

Föreslagen lydelse

34 §

Skulder

Från de skattepliktiga tillgångarna avdras den skattskyldiges skulder, vilka är bland annat

1) en försäkringsanstalts ersättningsansvar och premieansvar samt det pensionsansvar för en pensionsstiftelse och annan pensionsanstalt som baserar sig på pensionsförpliktelser och har uträknats enligt försäkringsterkniska grunder; ansvaret dras av också till den del det består av sådana överföringar som de försäkringsbolag som bedriver lagstadgad pensionsförsäkringsrörelse gör till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvar som avses i 10 kap. 2 § 2 mom. lagen om försäkringsbolag (1062/1979) eller av de överföringar till pensionskassors tilläggsförsäkringsansvar eller pensionsstiftelsers pensionsansvar som avses i 4 mom. i ikraftträdelsetadgandet i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (1293/1996).

2) en förpliktelse, på grund av vilken den skattskyldige utan vederlag eller mot ett i ett för allt betalt vederlag till någon annan skall utge en prestation som kan uppskattas i pengar eller låta någon annan i visst avseende utnyttja den skattskyldiges fasta egendom, om den rättighet som motsvarar förpliktelsen är skattepliktig eller en rätt till pension eller sytning.

Som skuld anses inte ett företags eget kapital, fonder, reserveringar eller anslutningsavgifter som den skattskyldige har förbundit sig att återbära till betalaren när denne avstår från sin anslutningsförmån eller som kan överföras på tredje man.

Skulder som hänför sig till depositioner

Från de skattepliktiga tillgångarna avdras den skattskyldiges skulder, vilka är bland annat

1) en försäkringsanstalts ersättningsansvar och premieansvar samt det pensionsansvar för en pensionsstiftelse och annan pensionsanstalt som baserar sig på pensionsförpliktelser och har uträknats enligt försäkringsterkniska grunder,

2) en reservering som ett försäkringsbolag som avses i 48 a § (1) lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) och som bedriver lagbestämd pensionsförsäkring samt en pensionsstiftelse som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare (395/1961) och en pensionskassa har gjort i syfte att förbättra sin soliditet,

3) en förpliktelse, på grund av vilken den skattskyldige utan vederlag eller mot ett i ett för allt betalt vederlag till någon annan skall utge en prestation som kan uppskattas i pengar eller låta någon annan i visst avseende utnyttja den skattskyldiges fasta egendom, om den rättighet som motsvarar förpliktelsen är skattepliktig eller en rätt till pension eller sytning.

Som skuld anses inte ett företags eget kapital, fonder, andra reserveringar än sådana som avses i 1 mom. eller anslutningsavgifter som den skattskyldige har förbundit sig att återbära till betalaren när denna avstår från sin anslutningsförmån eller som kan överföras på tredje man.

Skulder som hänför sig till depositioner

Gällande lydelse

enligt 10 § 16 punkten eller till masskuldebrevslån enligt lagen om källskatt på ränteinkomster får inte dras av.

Om värdering av skulder stadgas i 13 §.

Föreslagen lydelse

enligt 10 § 16 punkten eller masskuldebrevslån enligt lagen om källskatt på ränteinkomster får inte dras av.

Om värdering av skulder bestäms i 13 §.

*Denna lag träder i kraft den 199 .
Lagen tillämpas första gången vid förmögenhetsbeskattningen för 1997.*

